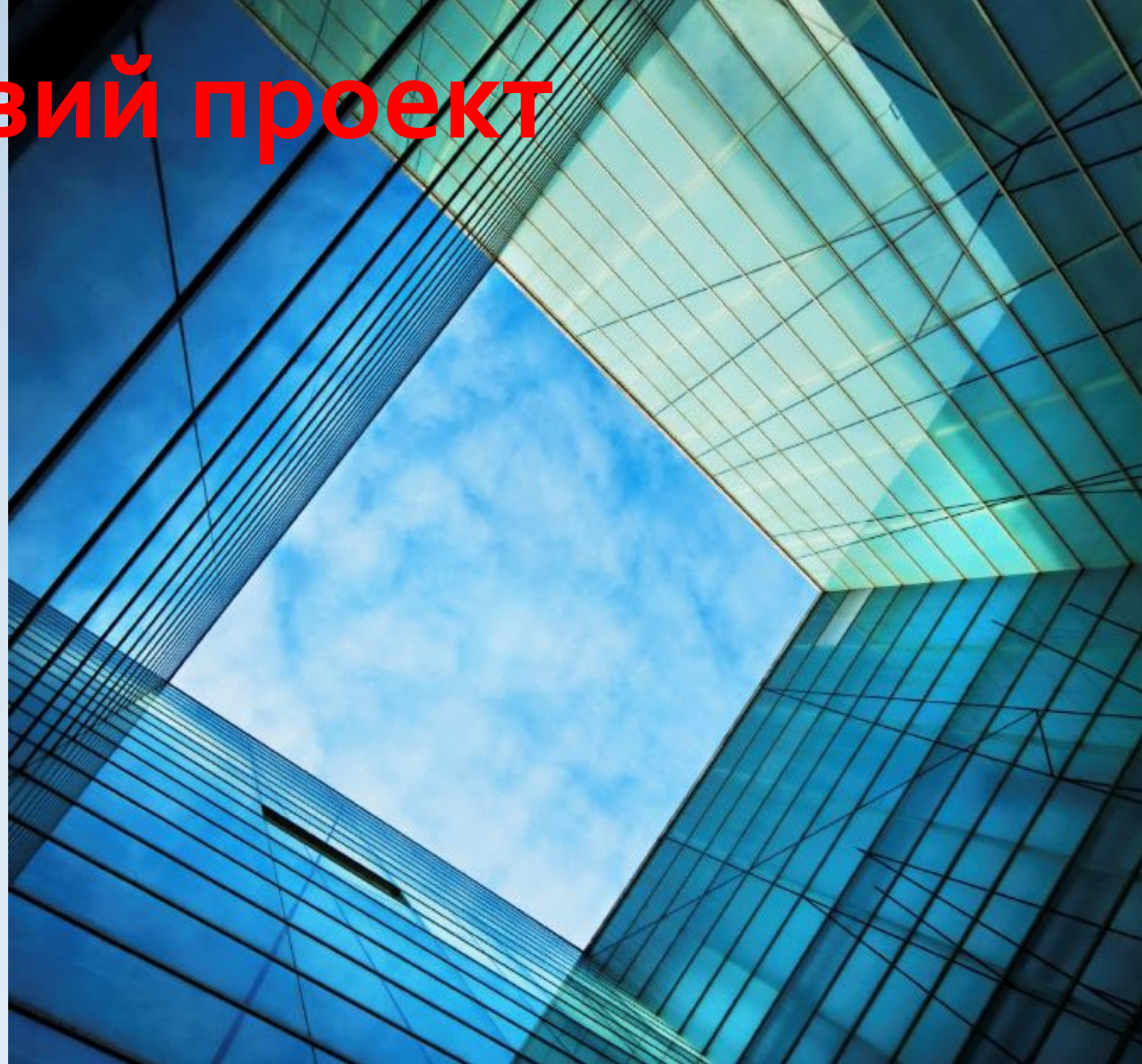

Курсовий проект

Тема: «Тіньовий
сектор в
економічному
відтворенні»

Актуальністю теми є наявність в Україні такого явища, як тіньова економіка.

Явище тіньової економіки та шляхи її запобігання розглянуто у працях таких вчених, як Ванькович, Горобінська, Кондрат, Кравченко, Приймак, Попович, Фейг, Шнайдер.
ка и объектов со списком

Метою роботи є дослідження сутності тіньової економіки, її складових та причин виникнення, а також напрямів зменшення її рівня за сучасних умов.

Уперше науковці звернули увагу на проблему тіньової економіки ще у 30-х роках ХХ ст., коли в економіці США панувала італійська мафія. Перші спроби аналізу тіньової економіки в СРСР були зроблені в 70–80-ті роки ХХ ст.

Перші спроби дослідження тіньової економіки в незалежній Україні були здійснені наприкінці 1994 р.

- Уперше визначення тіньової економіки запропонував американський науковець Фейг, до якої він зарахував всю економічну діяльність, яка з будь-яких причин не враховується і не потрапляє до валового внутрішнього продукту (ВВП).
- Як соціально-економічне явище тіньова економіка властива усім економічним системам, вона є невід'ємним їхнім атрибутом. Для її визначення у різних країнах наводиться ціла низка епітетів, а саме: неформальна, нелегальна, неофіційна, тіньова, сіра, паралельна, незадекларована, друга, непомітна, прихована. Доволі часто на різних мовах вона також звучить як «чорна» економіка.

Ванькович узагальнив визначення поняття «тіньова економіка»: тіньова економіка – це вид економічної діяльності, який статистично не обліковується, приховується від держави та офіційно не зареєстрований.

Складові тіньової економіки:

1) **Неофіційна економіка** – легальні види економічної діяльності, але відображення її обсягів у офіційній статистиці не повністю, цим самим часткове ухилення від сплати податків повною мірою.

2) **Підпільна економіка** – усі заборонені законом види економічної діяльності (наркобізнес, проституція, торгівля зброєю, людьми та людськими органами)

3) **Фіктивна економіка** – хабарництво, спекулятивні угоди та інші види шахрайства, пов'язані з отриманням та передачею грошей.

Тіньова економіка

```
graph TD; A([Тіньова економіка]) --> B[Неофіційна економіка]; A --> C[Підпільна економіка]; A --> D[Фіктивна економіка]; B --> B1[Власники, акціонери]; B --> B2[Менеджери]; B --> B3[Виконавці]; C --> C1[Сфера матеріального виробництва]; C --> C2[Сфера невиробничої діяльності]; D --> D1[Хабарництво]; D --> D2[Спекулятивні угоди];
```

Неофіційна економіка

Власники, акціонери

Менеджери

Виконавці

Підпільна економіка

Сфера матеріального
виробництва

Сфера невиробничої
діяльності

Фіктивна економіка

Хабарництво

Спекулятивні угоди

Класифікація за основними ознаками:

1. За масштабістю тіньової економічної діяльності:

- Зовнішня
- Внутрішня (Загальнодержавна, галузева, регіональна, локальна)

2. За кількістю осіб, що здійснюють тіньову економічну діяльність:

- Одноосібна
- Колективна

3. За мотивацією тіньової економічної діяльності:

- Навмисна
- Ненавмисна

4. За постійністю здійснення тіньової економічної діяльності:

4. За постійністю здійснення тіньової економічної діяльності:

- Разова
- Сезонна
- Постійна

5. За тривалістю здійснення тіньової економічної діяльності:

- Короткотермінова
- Середньотермінова
- Довготермінова

6. Залежно від стадії виробництва:

- Постачальницька
- Виробнича
- Збутова

Основні сегменти і механізми одержання тіньових прибутків:

корупція;

*приховування реальних
прибутків громадян;*

*ухилення від
сплати податків;*

*нелегальний
експорт капіталів;*

*незаконна
приватизація
державної
власності;*

*нелегальні
валютні і
зовнішньоекономі
чні операції;*

*кримінальні
злочини
(наркобізнес,
проституція,
розкрадання);*

*фінансове
шахрайство*

Чинники тінізації економіки:

1. Неефективне державне регулювання економіки
2. Неефективне адміністрування податків
3. Проблеми ринку праці
4. Недосконале грошово-кредитне регулювання
5. Недосконалість бюджетної системи
6. Недосконалість судової та правоохоронної системи
7. Рівень загальної злочинності.

На думку Ваньковича, до позитивів тіньової економіки можна віднести:

1) Нагромадження капіталу.

2) Додаткові робочі місця.

3) Реалізація ідей.

4) Виробництво стратегічних та імпортозамінних товарів та послуг.

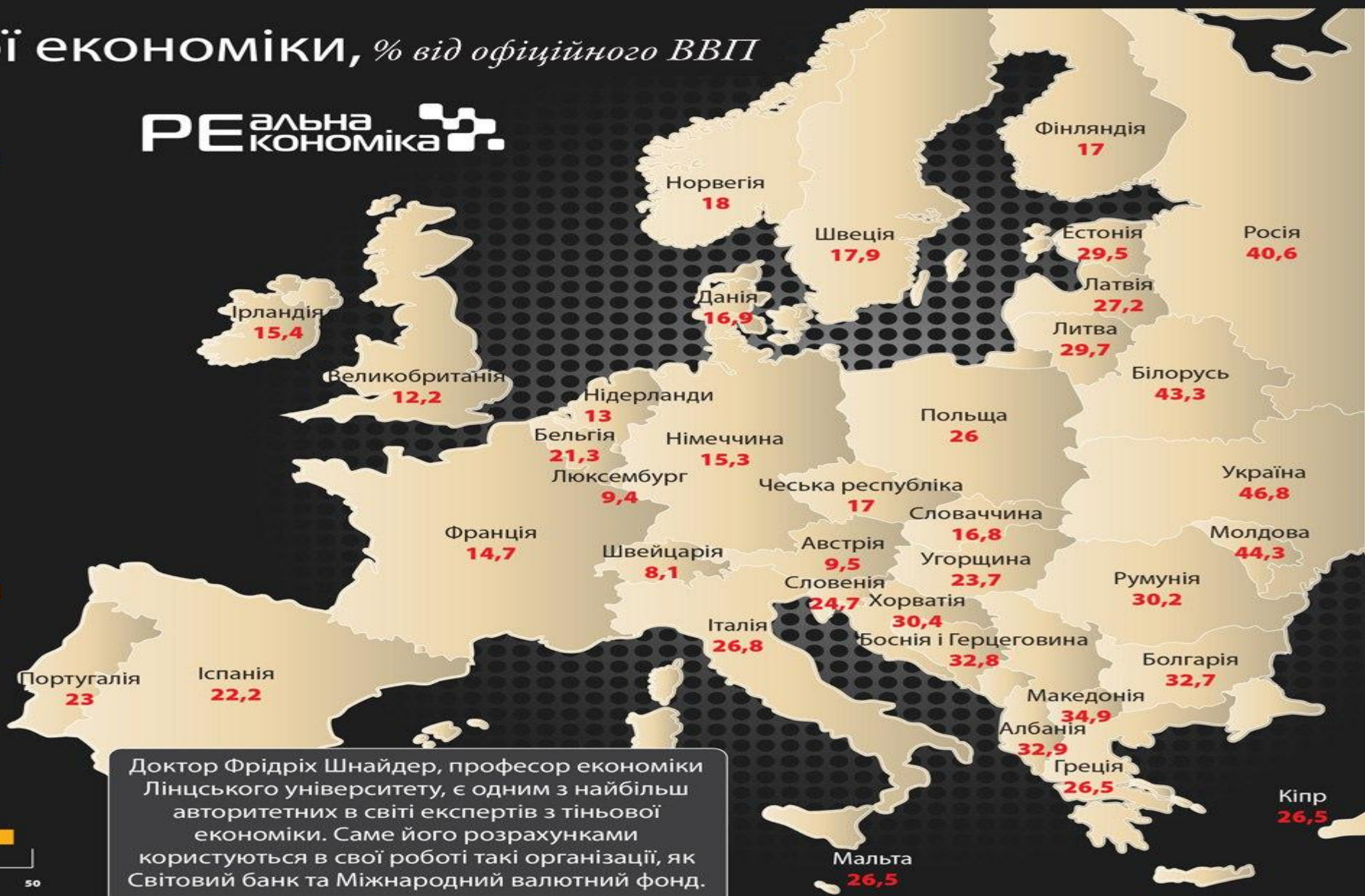
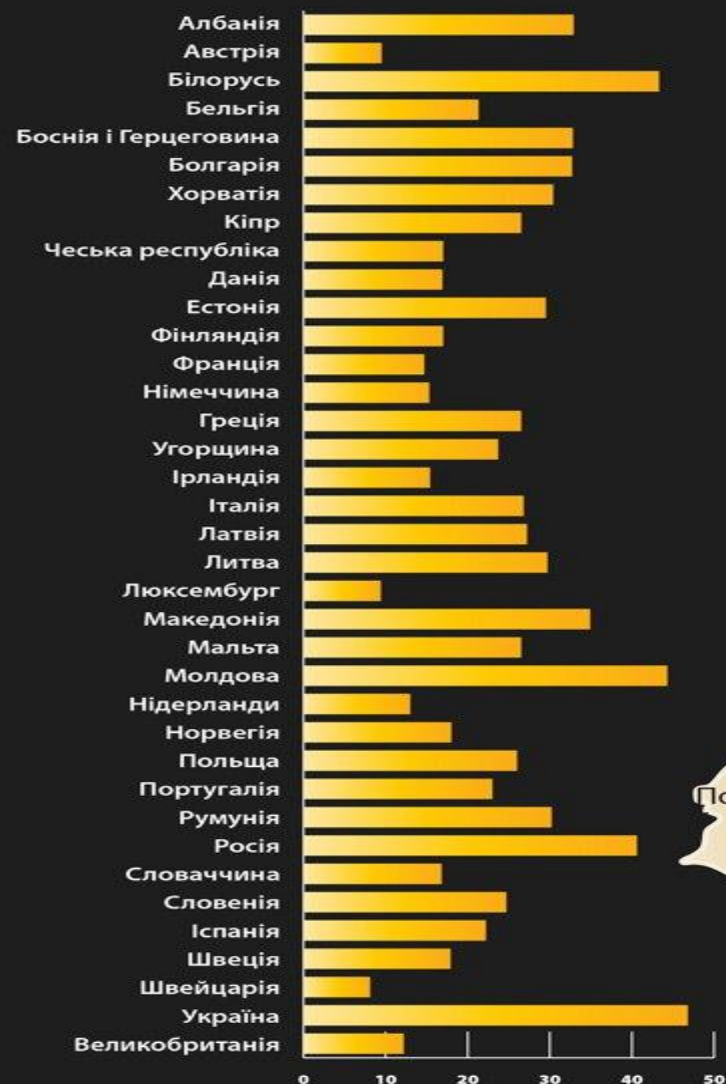
Негативи тіньової економіки

Економічні	Соціальні	Політичні
Зменшення обсягів податків	Видача зарплати в конвертах Зменшення обсягів пенсійного забезпечення	Складність управління економікою країни
Сумбурність та нерегульованість розвитку економіки		
Зниження інвестиційної привабливості національної економіки	Втрата довіри громадян до органів державного управління	Створення негативного іміджу держави
Неможливість використання тіньових коштів в екстрених цілях (під час фінансово-економічної кризи, стихійного лиха, введення надзвичайного стану)		

Світовий рівень тінізації:

Розмір тіньової економіки, % від офіційного ВВП

РЕальна
КОНОМІКА

Доктор Фрідріх Шнайдер, професор економіки
Лінцького університету, є одним з найбільш
авторитетних в світі експертів з тіньової
економіки. Саме його розрахунками
користуються в своїй роботі такі організації, як
Світовий банк та Міжнародний валютний фонд.

Методи розрахунку обсягу тіньової економіки:

Метод «витрати населення

- *роздрібний товарообіг» полягає у виявленні перевищення споживчих грошових витрат населення на придбання товарів над загальним обсягом продажу населенню товарів усіма суб'єктами господарювання.*

Електричний метод

- *полягає в порівнянні приросту внутрішнього споживання електроенергії з приростом ВВП. Якщо відбувається перевищення приросту внутрішнього споживання електроенергії над приростом ВВП, то вважається, що електроенергія спрямовується на виробництво в тіньовій економіці.*

Монетарний метод

- *полягає у визначенні тенденцій зміни співвідношення обсягу готівки до банківських депозитів протягом аналізованого періоду.*

Фінансовий метод

- *метод полягає у визначенні тенденцій зміни пропорцій між вартістю товарів, робіт і послуг, використаних у процесі виробництва, та валовим доходом підприємств в країні в цілому або у конкретній сфері економічної діяльності.*